

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

A SZABADELVÖPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hettön, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:
 helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.

Egész évre	10 frt.
Félévre	5 frt.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Hgy.óra	1 frt.

Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban a debreczeni **Restauratió elöltségek** alatt, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseknél, vidéken a postahivataloknál.

Hirdetési díj:
 öt hasábos petitor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű és több ízben megjelenő hirdetéseknek leengedés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden sora 20 kr. Ezek a szerkesztő által vétetnek fel. — A hirdetések a szerkesztőségben és kiadói irodában. — Az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalba, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztői irodába (Piacutca, Szabó Lajos ház, 1712. sz. alatt) csemetendők.

Restauratio előtt.

(**) Csak néhány nap még és a megyei bizottsági ülés ki fogja tűzni az időt, midőn a tisztújítás, Hajdumegyében is kezdetét veszi.

A restauratio előjelenés a közélet terén, mely lázba, forrongásba hozza a kedélyeket s felkelti érdeklődését a közügyek iránt a legközönyösebben érző honfiaink is. És ez helyesen van így; mert a megyei vagy városi tisztviselők választásánál a népek legközvetlenebb érdekei forognak kockán, mely érdekek a legkisebb csorba ejtése is ropant káros következményű lehet.

Nem csodálkozunk tehát rajta ha megynkben is megindultak a mozgalmak s egymás után vétetvén foganatba a választási előmunkálatok, úgy az olvasó körökben, mint a malom alatt az a kérdés jár szájról-szájra, kit választásunk tisztviselőinek?

Nagy megfontolást igényel e kérdés különösen Hajdumegyében s megérdemli, hogy minden választó-polgár komolyan gondolkodjék a felett, hogy kire adja rávótumát.

Hajdumegye új megye, még alig van túl a megalakulás nehézségein s tisztikara ugyiszólván csak összelett tákolva a volt Hajdukertület és a Szabolcs-megyéitől részben tisztviselőiből. Midőn a törvény és megye megalakulását elrendelte, akkor a rendszeres szervezkedésre nem volt idő, a közügyek vitele azok kezében lett hagyva, kik azokat addig is kezelték; azon különbséggel, hogy addig, mint két egymástól teljesen független apparatus tagjai, most pedig egy kalap alá vonva s egymással összhangzatban.

Most következik azon idő, midőn Hajdumegyét véglegesen és úgy kell szervezni, hogy az Magyarország szívét képezze, teljesen megfelelhessen a reménynek és várakozásnak, melyet alkotásához kötöttek s legyen az országunk csakugyan mintavarmegyéje, melyre készségen kívül hivatva is van.

Hogy azonban e célt elérhesse, mindenekelőtt egyetértésre kell törekednie.

Fájdalommal értesülünk az ellenirányú mozgalmakról, melyek úgy a volt hajdukertületiek, mint a volt szabolcsiak között megindultak. Fel tudjuk mi fogni és értjük is, hogy e dolog pusztán a patriotizmus, az egy törvényhatóság kebelében élt egyéneknek egymás iránti rokonszenvéből és nem ellenséges indulatból származik s meg is bocsátanánk e gyöngédséget szivesen, ha annak későbbi káros következményeitől nem félnénk.

De nem titkolhatjuk el aggodalmunkat a felett, hogy ha a hajdufiak és szabolcsiak már az első restauratio alkalmával sem egyetértőleg járnak el a tisztviselők választásánál, hanem egymással ellentétes állást foglalva, saját embereiket igyekeznek a hatalom polczára feltolni: egyik vagy a másik fél veresége folytán oly ellenséges viszony származhatik idővel közöttük, mely közügyi állapotaink rendezése és felvirágztatására örökös akadályt fog képezni.

Szabolcsmegyében csak két város néz rossz szemmel egymásra, s mégis alig van meggyőzés, melyen éles surlódás ne fejlenék ki közöttük, mely pedig hogy a megye ügyeinek hasznára

A „Debreczeni Ellenőr“ tárcája.

A csillag-csárda.

Bűnügyi beszély.
 — Irta: Streckfuss Adolf. —

Gromberg tündéré.

(26-ik folytatás.)

Steinert természeti sajátságát képező önuralmáért fogva vig kaczagásra kényszerítte magát és feleletlenül is könnyed hangléptést kölcsönzött, — mi pedig éppen e pillanatban nem vala könnyű dolga.

„Jobban van tehát már a szegény asszony? No azon örvendek így legalább nem hiában czipeltem ama piszkos kosarat és nem épen étvágy gerjesztő külsővel bíró vastag lurkót! Bohókás eszme is volt az tölem; de midőn

válnék, azt hiszszük, nem fogja állítani senki. Hát még itt Hajdumegyében, hol oly tekintélyes számban fognának egymással ellentétes állást foglalni, mi következménye lehetne a szükség nélküli viszálykodásnak? ...

Szabad legyen azon reményünknek adni kifejezést, hogy ez nem fog így történni. — Hiszen a legtöbbszörösebb magyarok vagyunk mi, úgy a szabolcsiak, mint a hajdukertületiek; egy nemzettest tagja, egy anyának a közös hazának gyermekei és így testvérek, kikkel közös a nemzeti mult dicső nagysága is. Miért ne nyujtanánk tehát egymásnak kezét, miért ne törekednénk egyesült erővel a kitűzött nemes cél felé, Hajdumegyének és a hazának felvirágoztatására? ...

A nagy nap — mert közéletünkben a tisztújítások napját bátran nevezhetjük nagygnak — nem soká elérkezik s ekkor fényes alkalom nyílik megynk lakosságának arra nézve, hogy kimutassa józan belátását s minden mellékes céloktól ment őszintén hazafiságát. A szabad választás joga egyik legegységesebb alkotmányos életnek, mely azonban csak úgy lehet áldásos, ha annak gyakorlásában minden választó-polgár azon elvet tartja szemé előtt, melyből a törvényhozás kiindult, midőn e jogot a nép kezébe adta, t. i. bölcs belátása szerint itelni meg mindenkinek, hogy kire ruházza bizalmát.

Teljes meggyőződésünk, hogy Hajdumegye lakossága ez elvet szemé előtt tartja, s csak azért, mert valaki hajdukertületi vagy viszont szabolcsmegei, nem fogja bizalmát megtagadni azon férfiakról, kikben a hivatali képességet, a közügyek iránti fáradszátlan buzgalmat látja, — hanem egy szívvel-leléssel oda fog működni, hogy közigazgatási apparátusunk minél tökéletesebben legyen szervezve.

Boeckay és Szabolcs utódai csakis nemes ügy bajnokai lehetnek s megfogják mutatni, hogy felülemelkedve az egymás iránti kicsinyes ellenszenvén, őszintén észlelőktől vezéreltetve fognak munkálni, s minden igyekezettel oda törekcsenek, hogy üdvös intézkedéseikkel, a területére nézve kis Hajdumegyét, nagygyá, Magyarország legelső megyéjévé tegyék.

Mi nekünk az egyik legforróbb óhajtatunk, hogy úgy legyen!

— **Herbst beszédéről** melyet az a reichsrathban f. hó 20-án tartott, azt mondja a „Tagcs pr.“: Herbsté az érdem, hogy első bebizonyította hogy nem a mi bankunkról és nem a magyarok bankjáról van szó, hanem jogokról és szabadságokról, melyeket Magyarország úgy mint Ausztria, egy pénzemberekből álló consortiumra ruház és hogy Magyarország úgy, mint Ausztriának, kétségtelen joga van viszonyszolgálatot követelni. Herbsté az érdem, hogy első volt az osztrák parlamentben, ki a Magyarország hitelei felőli nyomorult rágalmakat visszautasította.

— **Az osztrák quota-küldöttség** — mint Bécsből jelentik — ma csütörtökön este ülést tart s határozni fog a birodalmi tanácsnak teendő végindítványról. A banktörvényjavaslat fölött ma szavaznak még pedig a haladó párt, a jobb közép és demokraták közül, többen ellene fognak szavazni.

— **A képviselőház zárszámadási bizottsága** tegnapi ülésében felolvastattott s hi-

tesítettet ezen bizottságnak az 1875-ik évi állami zárszámadási átvizsgálásról szóló jelentése s elhatározottat annak benyújtása a képviselőházhoz: Az 1876-évi zárszámadatok bizottságához utasítottak s előadás végett kiosztattak a tagok közt. A pénzügyi tárca rendes része a városunkban és vidéken sokak által ismert székelynéhi képviselő Nagy Györgynek juttott.

— **Az orosz kölcsön.** Mint jelentik a 307/1 millió márkára növevőben aláírásra bocsátott orosz kölcsönre Berlinben 69 millió márkát, Párisban pedig csak 12 milliót jegeztek. E hírek szerint a kölcsön, úgy látszik megbukott.

Országgyűlés.

A képviselőház tegnapi ülésén a határvidéki vasut kérdését tárgyalták. Az általános vitában a horvátok kivül, a kiknek részéről Jakics, Schram és Mihalovics ellenztek a javaslatot, Kállay Béni is a javaslat ellen szólt fel. Védtek a javaslatot Hegedűs előadó és Péchy Tamás közmunka miniszter; a ház nagy többsége elfogadta a javaslatot.

Következett a részletes tárgyalás; ebben Tombor Iván tolmácsolta a horvátok kívánalmait, megfelelő módosítványt is nyujtva be. Peretti fumei képviselő azt indítványozta, hogy a most építendő vasutak közül, a mitrovics-sziszeki mindaddig ne adassék át a forgalomnak, míg a károlyvárosi fumei vasutal az összeköttetés nem lesz létesítve. A ház Tisza miniszterelnök felszólására mind e módosításokat mellőzte s az eredeti szerkezet fogadtatott el. A végleg való megszavazás mára tüzetelt ki. Ma kezdődött meg a büntetőjavaslat tárgyalása is.

A háború.

A muszkák megvona a sok sikeret és óriási veszteségekre került ostromtámadásokat Plevna ellen, Osmánt hermetice körülzárták, és a kichezetés taktikája által akarták megadásra bírni. Hetekkel ezelőtt hírtet már, — hogy az oroszok újra át fogják lépni a Balkánt. Ez Sándor czár kedvenc eszméje volt. Ezen terv kivitelében azonban Chekvet pasa akadályozta meg az orosz hadvezényletet az által, hogy minden áron kezét iparkodott nyujtani Osman pasának, hogy annak isolaitsága megzúnyjék. Chekvet pasa által Orhanica felől tehát fenyegetve lévén a plevnai ostromzár, az oroszoknak előbb Chekvetet kelle ártalmatlanná tenniük; ez fájdalom, mint tudjuk sikerült is; ennek folytán újra Sándor czár kedvenc eszméje, a Balkán át lépése által Drinápoly fenyegetése került volna napirendre.

E terv kivitelére 53,000 fnyi haderő volt szánva és az expeditio a „Kölnische Zg.“ szerint a Szipkaszoron és Kazanikon át Drinápolyba irányult volna. A legújabb táviratok szerint azonban — Mehemet Ali utban van Plevna fölmertésére és Szulejman pasa pedig a czarevicnek a Jantra és Lom között álló serege ellen készült támadólag föllépni. — Az oroszok tehát egyelőre kényszerítve lesznek a Balkán expeditio aranyzarvat igéző eszméik jéről lemondani, nehogy eddigi hadállásukat kockáztassák. Plevna tehát újra a bolgárországi hadi operatció gócpontjává lett és a küszöbön álló események döntő befolyásuknál fogva egész Európát éreklék.

Kars bevétele után az oroszok csak kisebb őrséget hagytak hátra az erősségen, az eddigi ostromló sereg zöme pedig gyorsított menetben Erzerum alá siet. A Devegungunál álló oroszok bevárják az erősítést és csak az egyesülés után fognak Erzerum ostromához. Karsot 12,000 fnyi őrség védte és őszszszsz 36,000 orosz ostromolta. Skutariban a montenegróiak előérseinek portyázásától félnek; a montenegróiak Antivari fölvégvart szakkadatlanul lövik.

Külföld.

— Angliáról általában azon hiedelemben vannak a beavatottak, hogy kormányza az oroszok ellen bármely téren csak azon esetben

„Ne fáradjon Steinert ur! Ön úgy sem fogja velem elhitetni, hogy szegény védcenzemen, Schurre asszonyon csak egy különöz öntémet fogva segített! Jobban ismerem én, mint képzelné.”

„Kegyed ismer engem, ragysád?”
 „Igen! Schurre asszony hűségesen elmondott nekem minden szót, melyet ön vele és a kis Frigyesse! beszélt; ő azt is elmondta nekem, hogy ön az első pillanatban pénzértárca-jához nyult, hogy alamszánt adjon neki, de aztán meggondolta magát és a kosár és gyermekek kivésére vállalkozott. Ezért köszönök önnek. Ön pénzadomány által e szegény asszonyt megbántotta volna.”

Ida oly egyszerűen és természetesen, oly nyíltan és hímézés nélkül beszélt, hogy Steinert ámitási kísérletéért csaknem szegyni kezdé magát. Vele szemközt azon fiivol hangot, melyvel kezdte — tovább nem pengetg, épen nem: inkább eltéríté tehát e beszélgetést e tárgyól és azt kérde, lehet-e szegynéje a kisasszonyt hazafel Grombergbe kísérni. Egyuttal az iránti csodálkozásának is kifejezést adott, hogy a kisasszonyt e sokat

lépne föl active, ha Derby külügyér májusi sürgönyében foglalt eshetőségek, mint például Egyiptomnak vagy a Suez-csatornának fenyegetése orosz részről, vagy épen Konstantinápoly elfoglalása állana be; előzményesen történetnek ugyan demonstratiók Beaconsfield cabinetje részéről, tette azonban a sor csak az említett esetekben kerülne. Ó bit fölése kormányának ezen elvi magatartásával azonban az angol közvélemény tulnyomó része nem ért egyet, főleg Kars bevétele óta nem. Mindenféle nagy meetingekre készülnek, melyek az angol kormány trespédése ellen fognak tiltakozni. A kormány különben maga is, ne hogy az ázsiai harczerói események által meglepettessék, hadi és tengerészeti előkészületeit fokozott erővel folytatja.

— **Németország** f. hó 14-én Romániával a legkedvezményezettebb államok kölcsönös jogelvének alapján kereskedelmi szerződést kötött, melyben azonban Romániának, mint független államnak elismerése el van kerülve.

— **A francia „Journal Officiel“** hír szerint ma fogja közleni az újabb kombinált cabinet névsorát, mely szerint: Rochebouet thnok elnök és hadügy-, — Pouyer Quartier hq pénzügyrre nevezetnek ki.

— Nikita, a fekete hegyiek fejedelem, miután Spizzák elfoglalta, Antiváriba ment és innen intézi akudozásait Olaszországgal egy tengeri hadikötő nyereséje iránt, mit orosz támogatás mellett elérni remél, és Európa diplomatiája mindezeket türi!

— **A még mindig Belgrádban levő boszniai insurgensek** cyril betűkkel nyomatott kiáltványok bocsátottak ki, melyekben bolgárországi testvéreik példájára (!) teljes függetlenséget követelnek. „Nem akarjuk — ugymond — hogy turbános fenédek helyett a jövőben meg cizynderes urak parancsoljanak velünk!”

A Kazinczy-pályázat eredménye.

A debreczeni polgári casinó által alapított Kazinczy-díjra az 1877-dik évre kitűzött pályázatok fölött pár nap előtt mondott ítéletet a Simorffy Sámuel, K. Tóth Mihály és Géresi kálmán urakból álló bíráló bizottság, melynek jelentéséből közöljük a következőket:

Az múlt évben kitűzött azon pályakérdés: „adassék elő a magyar gramatikának történeti fejlődése a legújabb időkig, bíraltos kiemelésével azon tudományos irányoknak, melyek a magyar gramatikának különböző időkben kiindulási pontul szolgáltak”, — három pályamű érkezett be. Ezek közül az „Oda lett az emberek vetése” jelűjégű sem kidozozásban, sem a tárgy megértésében nem üti meg a mértéket. A második, melynek jellegje „A ki épületesen akar szolgálni az ur házában, mint praedicator, legalább négy féle nyelvet kell neki tudni”, méltánylatot érdemel különösen szerzőnek szorgalmas tanulmányozásáért; hiányai ugyan vannak, — mindamellett a bírálók egyező véleménye szerint jutalomra érdemes. A harmadik „Grammatica est philosophia verborum subtilis et acuta” jelűjégű pályamű a legsikerültebb. Felosztása világos, nyelvezete, stílya, mindkét társánál határozottan jobb. Bírálók e művet tartják érdemesnek az első 12 db arany jutalomra, az előbbinek pedig a második díjat, a 6 db aranyat ítélik oda. — A jelégés levelek felbontatván, kintűnt, hogy az első jutalmat nyert mű szerzője Erőss Lajos 2. th. a második pedig Fábrián Sándor 3. th.

Ezen kívül egy másik pályakérdés is volt kitűzve, nevezetesen: kívánatik egy ballada, melynek tárgya az 1848/9-ki szabadságharczóbb legyen véve. Erre öt db pályamű érkezett be, de az öt közül egy sem ütötte meg a kellő mértéket s így az első 6, a második 3 aranyból álló jutalmódj nem adatott ki, hanem hozzácsatolatott az alapítókéhez.

A jövő 1878-ik évre következő pályakérdések tüzetnek ki:
 1) Irassék meg M. T. Cicerónak életrajza; jellemzessék mint író, szónok és politicus, a jellemzésnél különös tekintettel „Ciceró de oratore” című művére. Jutalma 12 darab 10 forintos arany; második jutalom 6 darab.
 2) A ballada elméletének rövid de szá-

batos előrebocsátása után, készítették egy ballada, melynek tárgya a magyar történelem vagy népiéletből szabadon választathatik. Jutalma 8 arany, 2-ik jutalom 4 arany.

Mindkét pályázat határideje 1878-ik év szeptember hó 15-ik napja. A pályaművek, a pályázati szabályok megtartásával a főiskolai seniori hivatalhoz adandók be.

Fővárosi hírek.

— **A király** 5 felsegje tegnap d. u. 5 órakor fogadta O'Donel Abren Károly Tetuan herceget, mint spanyol követet külön kihallgatásos. — **Andrássy gróf** külügyér és Bylandt gróf hadügyér Bécsbe mentek. — **Pestmegyenél** nov. 29-én újból jegyző-szigorlatok tartatnak. — **A műcsarnokban** a francia festvények csak f. hó végéig maradnak kiállítva. — **A biztosító társaságok** birodalmi szövetkezetének a fővárosban ülésező tagjai tisztelettel Lévy H. a Froherbenbanket adott; ivott a két országgyűlés egyetértésére, mert szerinte az ezek által nétan okozott károkok nem létezik viszonzbitosítás. — **A fővárosi iparbizottság** a marhakereskedők azon kérelmének, hogy a szabadég alatti busmérés tiltassék be, helyt nem adott. — **A kéményöprő mesterseg** f. hó november hótól kezdve megszünt szabadalmazottnak lenni. — **A Perczel-Wagner féle** párbajügyben a vég-tárgyalás decz. 17-ére tüzetett ki.

Színházi szemle.

(J.) Nov. 19-én „A tündér ujjak” Scribe és Legouvé 5 felvonásos színműve tüzetett elő hosszas pihenetés után, régen ismert és ma is közkedveltségű színműt, ez melynek hatása sokat függ az őszhangteljes előadástól. Nem akarjuk színeszínkezt erős bíralat alá venni, mert beismerjük, hogy kivált egy szereplők tul vannak terhelve szerep tanulással, de nem hagyhatjuk meggyézés nélkül azon ma is érzékenyen tapasztalt hiányt, hogy a szereplők nem voltak eléggé előkészülve e finom árnyalatokkal teljes mű színrehozatalára. Megtűközssel tapasztaltuk továbbá, hogy tehetségesebb színészeink egyike Toldi, kit az utóbbi időben, éleg helytelenül, operettekben használnak fel, oly darabokban, melyben hivattott lenne fellépni, mellőztetik.

Temesváry és Temesváryné, az előbbi Tristán gróf, utóbbi Helen és Török né Menneville marquisi játsszák nem csak igen jól, hanem helyen-helyen kitűnően is, gyakran kihívták őket e pedig méltányosan. A ranyosi (Kerbrand Richárd) dádógásából inkább a szerep neudatás, mint a művészi alkotás tűnt ki, ezt bizonyítja azon körülmény is hogy ott, a hol szerzője tudni látszott, felelet szerepokrét és folyékonyan beszélt, alakítása nem tette eléggé rokonszenvesé e különben hálás szerepet.

Gyöngyösi Etel kedvesen töltte be szerepét, — elismerésünk fejezhetjük ki, hogy ő szerepét mindig kifogástalanul tanulja be és nagy gondot fordít az alakításra. Foltényiné (Lesneve grófnő) szintén helyes felfogással játszott. Vezéri (Denmar herceg), Lovászi (Lesneve gróf) kevésbé állák meg helyeiket. Josefa komorna szerepe Derzsi Irmánál jó kezekben volt.

Óhajtuk, hogy az ily genreű darabok jövőben több migunddal kerüljenek színpadra. Nov. 20-án „A toloncz” csinosan sikerült, — jó előadás, Nyilvai Irma és Szabó Bandi voltak az edd kedvencei, az előbbi nemcsak kedves dalaival, hanem valódi drámai hűvel teljes játékaival is lebilincselte a közönség figyelmét.

Foltényinak egyik legjobb játszás szerepét, maskirozást azonban kissé tulzottan találtuk, szerző bizonyára nem ilyen röt monstrumnak képzelte magában a zsidó galallérok legelsőjét. A mellékszereplők is jól működtek. Közönség szép számmal jelent meg, bizonyosság annak, hogy e népszínmű mit sem veszített vonzerejéből.

— ily könnyelműen ajándékozott bizalom mindig csalatkozik!

„Es ön képes volna engem megcsalni?” — kérde oly kecseli mosolyal és annyira jóindulatu és bizalomteljes hangon, hogy Steinert legörömetesebb lábai elé szeretett volna borulni; de hideg és száraz feleletre erőltette magát mondván: „Talan ha előnyöm úgy kívánna!”

Ida egy ideig szótlanul baladt Steinert mellett, aztán hozzá emel tekintetét. „Nem tudhatom okát” — mondá, — „a melynél fogva ön a valónál kevésbé jónak és kevesebb emberszeretettel bíróknak kíván előttem tenni. A szegény Schurre asszonyt szemben nem találta szükségesnek annyat tetetni, neki igazi ábrázját mutat meg. Miért akar nekem fájdalmat okozni azáltal, hogy szívszűsége fölötti örömetet varazja? De bármí ok a legyen is erre, mégis atyám végett kell ön előtt nyilatkoznom. Ismeri ön azon híreket, melyek atyámról gyalázatos rágalmakról által terjesztettek és eszlenen emberek által tovább adatnak?”

„Igen.” (Folyt. köv.)

mint a lapok írták — meghalt. Az el-
 épzettségű és rend-
 váratlan kimúltát
 ernek kesergi.
 egnapelőt két kö-
 nan nem akart en-
 midőn ez ellenök
 állépett, a két kö-
 lahordásban meg-
 elintézni a fen-
 formaliter ellen-
 nt hogy a rend-
 reméljük, hogy
 ok.

leti táviratai.
 apoly nov. 21.
 Ali hadserege
 küszöbön áll.
 elenti, hogy se-
 ynához.

apoly nov. 21.
 nye jelenti, hogy
 állanak és Erze-
 adást nem in-

oly nov. 20.
 a jelenti hogy
 vári vidéken a
 nyeket elfog-
 nyi veszteséggel

z összes itteni
 nékeznék meg
 n tartott azon
 országgy érde-
 védelmezte.

ház.
 zántalanszor és
 a darabhoz írt
 skel.

1-ső szám.
 22-én

va.
 or.
 do Antal.

DEBRECZENI
 ELLENŐR

szek-
 kü-
 sok-
 ház-
 sték

4-én, azaz
 fog adadni,
 nnel meg-

18.
 G.
 ok.

